

L'Institut d'ESTUDIS EIVISSENCES

50 anys de normalització

Marià Mayans Marí,
president de l'Institut d'Estudis Eivissencs

L'Institut d'Estudis Eivissencs és una associació cultural i d'estudis locals que té per finalitat la investigació i la divulgació de la cultura en general i, principalment, de la pròpia d'Eivissa i Formentera. Som una associació que aposta per una normalització lingüística real, una cultura viva i el respecte pel territori.

L'Institut d'Estudis Eivissencs (IEE), amb el format que el coneixem ara, va néixer el 1970 com una transformació de l'antic *Instituto de Estudios Ibicencos*.

L'*Instituto de Estudios Ibicencos* havia set fundat el 1949 per l'Ajuntament d'Eivissa. Va quedar instituït als estatuts que el president de la nova entitat havia de ser l'alcalde d'Eivissa, a qui acompanyarien tot un seguit de col·laboradors que tendrien així un mitjà per expressar i publicar els seus treballs.

L'Instituto de Estudios Ibicencos havia set fundat el 1949 per l'Ajuntament d'Eivissa

L'*Instituto de Estudios Ibicencos* va ser, al seu inici, una entitat molt institucionalitzada, encarcarada, amb molts (moltíssims) de càrrecs honorífics (President d'Honor, Consellers d'Honor, una Comissió Executiva amb seccions i subseccions cadascuna d'elles amb comissions i subcomissions, presidents i vicepresidents...) i postureig arreu, però on la feina la feien comptades persones.

D'on podia sortir tanta gent per a tan poca feina?, es preguntava ja aleshores Marià Villangómez.

Però aquell *Instituto* es va estroncar aviat, quedant, també en paraules del mateix Villangómez: *en un son espès*. Fins que a final del 1969 un grup de joves culturalment inquiets decidí posar-se en contacte amb l'Ajuntament per tal de recuperar l'entitat i donar-li una nova vida en l'estret i fosc món cultural pitiús de les acaballes del franquisme.

Després de nombroses converses amb el llavors regidor de Cultura de l'Ajuntament d'Eivissa, Enrique Ramon Fajarnés, decidiren posar en marxa de bell nou l'Institut.

L'estiu del 1970 i sota la presidència formal de l'alcalde d'Eivissa, com manaven els estatuts, es va posar en marxa el nou Institut, amb una comissió executi-

va formada majoritàriament pels joves que ho havien sol·licitat.

L'estiu del 1970 i sota la presidència formal de l'alcalde d'Eivissa es va posar en marxa el nou Institut

El dia 18 de maig del 1971 es va celebrar la primera assemblea de socis, d'on, tot i que el president formal continuava sent l'alcalde d'Eivissa, ara va ser elegit, ja com a president executiu, en Josep Marí Marí.

Però el funcionament d'una entitat cultural tan íntimament lligada a l'Ajuntament era lent i farragós, i per això, tot i continuar tenint bones rela-

cions amb el consistori d'Eivissa, l'IEE se'n deslligà progressivament, fins a funcionar amb completa autonomia, per tal d'evitar la lentitud que la burocràcia oficial comportava per a la nova entitat cultural.

El nou IEE, que va decantar-se de seguida per l'ús i la normalització de la nostra llengua, va ser rebut amb goig pels demòcrates de l'època i amb normalitat per la part més aperturista dels governants, però amb antipatia i recel per l'ala més reaccionària del franquisme encara governant, de qui no es va rebre més que entrebancs, arribant fins al punt d'haver d'anul·lar el II Curs Eivissenc de Cultura (l'any 1975) per no haver rebut el permís corresponent del delegat del Govern.

Ho recorda, amb ironia, Josep Marí en el seu poema "Reconeixement".

Era un temps juvenívol d'impulsos i de ràbia,

de voler que les coses tinguessin el seu nom,

que ningú no esvais amb una granerada

la poca cosa que érem, encara, en la desídia.

[...]

Se'ns prohibiren cantants, se'ns prohibiren cançons,

ens socarraren cursos eivissencs de cultura.

Érem rojos, roents, com els fills del dimoni:

ens devien tenir una fitxa reservada.

Oh, que dolents, que dolentassos érem!

Marià Villangómez, que ja havia participat en el primer naixement de l'Institut el 1949, va sentir-se de seguida, el 1970, atret per la manera de fer dels joves directius de la renascuda entitat: *que volien despertar l'organisme del seu son espès, amb una nova orientació cap a la llengua catalana. [...] Aquesta etapa de l'Institut començava amb una empenta que no havia conegut en els anys de la seua formació.*

El nou Institut d'Estudis Eivissencs va iniciar el seu camí, efervescent d'idees i projectes que aviat va anar materialitzant. L'any 1970 ja va organitzar els primers actes públics i conferències. El 1971 impartia els seus primers cursos de gramàtica catalana, va efectuar la seua primera participació en la diada de Sant Jordi on, en paraules del *Diario de Ibiza* del 23 d'abril del 1971: *el Instituto de Estudios Ibicencos, en su empeño de promocionar nuestra propia cultura, ofrecerá una buena selección de libros en lengua vernácula*; i el juny es va manifestar públicament en la seua primera Festa de la Nit de Sant Joan, celebrada a Sant Josep. També aquest 1971 es va celebrar la primera assemblea de socis.

El nou Institut d'Estudis Eivissencs va iniciar el seu camí, efervescent d'idees i projectes

El 1972 va ressuscitar l'antiga revista *Ibiza*, ara ja amb el nom d'*Eivissa* i va publicar un llibre cabdal per a la normalització de la llengua catalana a les Pitiüses, el *Curs d'iniciació a la llengua* de Marià Villangómez, un text imprescindible, amb lectures illenques, per a ensenyar la gramàtica catalana a

tants catalanoparlants que havíem quedat analfabets en l'idioma que parlàvem cada dia.

De llavors ençà han set moltes les aportacions de l'IEE a la cultura pitiüsa: més de cent publicacions, les Mencions Sant Jordi, l'almanac *El Pitiús*, el Curs Eivissenc de Cultura, el Grup de Teatre, la Festa de la Nit de Sant Joan, el Voluntariat lingüístic, l'inici de la recepció de TV3 a Eivissa, el Grup de Coneixement del Medi...

De llavors ençà han set moltes les aportacions de l'IEE a la cultura pitiüsa

Però si d'alguna cosa pot sentir-se més orgullós l'Institut d'Estudis Eivissencs és d'haver liderat, el 1977 i sota el lema *Salvem Ses Salines*, el moviment ciutadà que va impedir la urbanització del que avui és el Parc Natural de ses Salines, on l'empresa Ibifor SA estava ja a punt de començar un gran complex urbanístic per a 20.000 places, amb el qual la zona humida més important del nostre entorn desapareixia sota el ciment.

S'ha fet molta feina, però encara n'hi ha molta més per fer. Continuem. Per naltros no quedarà. ■